

Merítés a KUT-ból XV.

FEMINÁLIS KIÁLLÍTÁS

Anna Margit, Barta Mária, Deliné Bacher Rózsi,
Dömötör Gizella, Endresz Alice, Ferenczy Noémi,
Futásfalvi Márton Piroska, Gábor Marianne,
Gyenes Gitta, Járitz Józsa, Kiss Vilma, Lehel Mária,
Lesznai Anna, Mattioni Eszter, Róna Klára,
Szántó Piroska, Sztehló Lili és Zemplényi Magda
műveiből

HAAS GALÉRIA

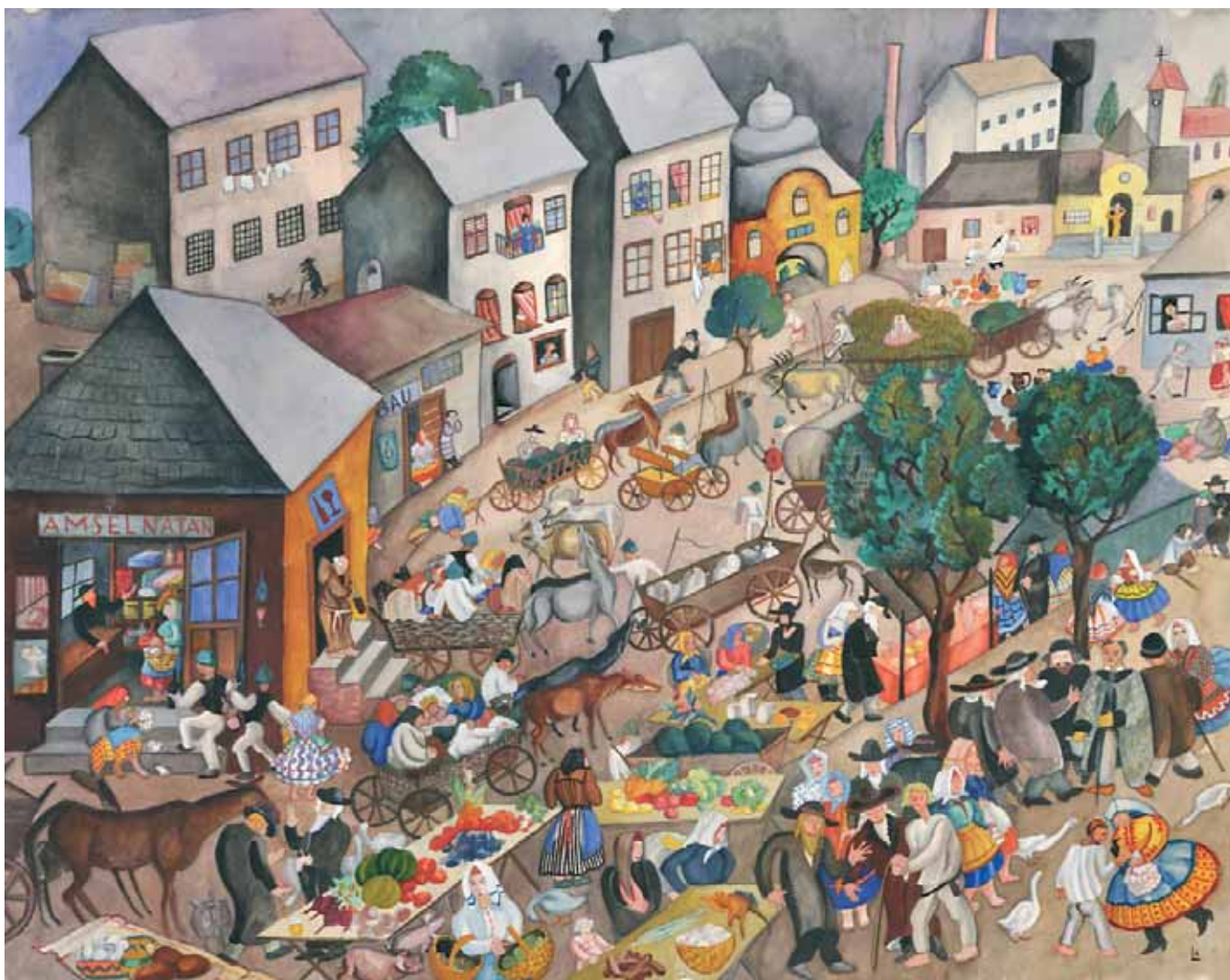
Budapest – 2011. október 14-től november 26-ig

Ferenczy Noémi: Pék
1938 – gouache, ceruza, papír, 34,5x34,5 cm

Anna Margit: Újévi malacok
1935 körül – tempera, barna papír, 62x58,5 cm

Lesznai Anna: Nagymihályi vásár – 1930-as évek – tempera, papír, 49,5x62 cm

AZONOSSÁG VAGY MÁSSÁG?

Néhány gondolat a KUT kiállításain szereplő nőművészek lehetőségeiről

Immár a 15. kiállítását rendezi a Haas Galéria a két háború között működő KUT (Képzőművészek Új Társasága) alkotóinak műveiből. A mostani tárlat eltér a többitől, amennyiben a KUT művészei közül most kizárólag a női alkotók műveire fókuszál. A nemek különbözőségét előtérbe helyező koncepcióval nyilván vitakoznának a bemutatott művészek, hiszen többségük épphogy nem az elkülönülésért, hanem az azonosulásért küzdött élete során. Az utolsó, szintén szereplő, még élő KUT kiállító, Gábor Marianne is „festőként” identifikálja magát, sőt a KUT tárlatairól szóló kritikákban sem kezelték külön a női alkotókat. Nem alkottak külön női szekciót a KUT-on belül. A „történelmietlen” koncepció vállalása mégis abból a meglátásból fakadt, hogy ezek az alkotók hagyományaik, társadalmi helyzetük, kapcsolódásaik révén jól definiálható sajátos – még ha nem is mindig tudatos – nézőpontokat vetettek fel alkotásaikban, melyek megkülönböztetik őket férfi kollegáiktól.

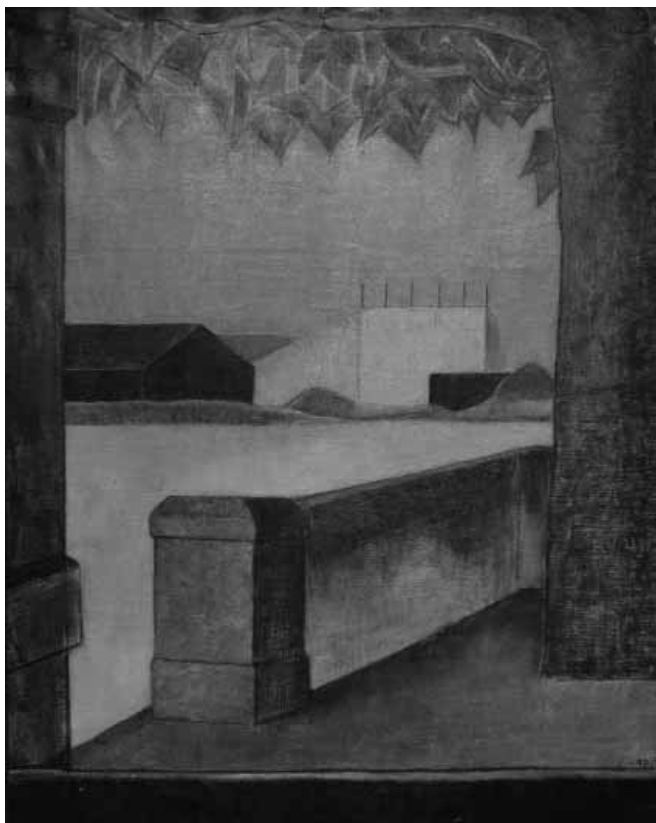
A válogatás, mely korántsem teljes, 18 művésznő – Anna Margit, Barta Mária, Deliné Bacher Rózsi, Dömötör Gizella, Ferenczy Noémi, Futásfalvi Márton Piroska, Gábor Marianne, Gyenes Gitta, Járitz Józsa, Kiss Vilma, Lehel Mária, Lesznai Anna, Mattioni Eszter, Róna Klára, Szántó Piroska, Sztehló Lili, Zemplényi Magda – műveit tartalmazza. Teljességre nem törekedhetett, hiszen a KUT hosszú működése alatt fellépő nőművészek teljes száma (több mint 70 fő), jelentősen meghaladná a kiállítás kereteit. Ebből az okból nem szerepelnek többek között a KUT jelentősnek mondható szobrász- illetve iparművésznői sem. (Többek között Kövesházi Kalmár Elza, Földes Lenke, Forgács Hann Erzsébet, Schaár Erzsébet, Radnay Margit, Zilzer Hajnalka.) A szelekciót elsődlegesen a hozzáférhető, kvalitásos művek határozták meg. Hiába tudunk még jó néhány ígéretes pályakezdő alkotóról (pl. Polgár Boriska), művek hiányában nem lehet életművüket – még jelzésszerűen sem – reprezentálni. Remélhetőleg az elkövetkezendő évek során előkerülhetnek még alkotásaik.

A kilencvenes évek végén, kizárólag a két háború közt alkotó modern női művészek alkotásait felvonultató „Hölgyválasz”¹ című kiállítás rendezésekor például Endresz Alice műveiből szinte alig ismertünk valamit, közben kiderült, hogy hagyatéka egy kézben volt a szakma számára akkor még ismeretlen helyen. Ekkor kezdődtek el – jellemzően több évtizedes késéssel a nyugati országokhoz képest – a női művészet tudomá-

nyos jellegű feldolgozásai, köztük talán a mai napig legfontosabb a Modern Magyar Nőművésztörténet című összefoglalás 2000-ből.² Saphier Dezső egyéni szenedélye hozta létre a specifikus, kizárólag női alkotók műveit tartalmazó magángyűjteményét.³ Persze ma is számos női alkotó kilétét homály fedi. (Például a jelen kiállításon nagyméretű reprezentatív művel szereplő Bacher Rózsi korszakban készült legjobb munkáit egyelőre üvegnegatívokról ismerjük.) Ez részben abból a már sokszor leírt tényből is következett, hogy a női alkotók helyzete a művészvilágban nemükből következően jóval nehezebb volt, mint férfi kollegáiké. Korábban a társadalom a kialakult konvenciók szerint a műveltség részeként ugyan elfogadta egy nő részéről a művészettel való foglalkozást, amíg az műkedvelő szinten maradt. Aki a hagyományos női szereptől való eltérést választotta és a képzőművészettel hivatásszerűen foglalkozott, annak számolnia kellett a sanyarú művészeti piacon a hátrányos megkülönböztetéssel. Ez megnyilvánult a támogatási rendszerek működésében

Kiss Vilma: *Lány nárcisszal* – 1927 – olaj, vászon, 100x70 cm

Járity Józsa: *Jeu de Paume fala* – 1928 – olaj, vászon, 90x73 cm

is, elég, ha az egyébként is csekély számú ösztöndíjak, vagy egyéb támogatások aránytalan odaítélésére gondolunk. Vagy nézzük meg a két háború közötti elit művészcsoporthoz nemek szerinti elosztását: például a Gresham törzsgárdjában női alkotónak nem volt helye. (Kivéve Ferenczy Noémit, akit családi kapcsolatai, illetve kifejezetten nőies művészeti tevékenysége, a gobelinszövés révén kerülhetett be a csapatba.) De a KUT idősebb, részben a Greshamhoz is tartozó generációja által 1934-ben rendezett elit 18-ak kiállításán ugyanez volt a helyzet. Mivel a nőművészet fellendülése kifejezetten 19. század végi, 20. századi folyamat, amely tehát egyértelműen összefüggött a társadalom modernizációs folyamataival, ezen belül az akadémiai képzés liberalizációjával, szoros kapcsolatban állt az avantgardizmus-modernizmus történetével is. Tehát nem véletlen, hogy a hazai modern irányzatokat összefogó KUT és UME (Új Művészek Egyesülete) kiállításain már több női művész mutathatta meg magát, mint a hagyományos, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat által rendezett nagy műcsarnoki tárlatokon. A megszokások, az előítéletek azonban még sokáig tartották magukat.

Női alkotók a KUT kiállításain

A KUT magalakulásakor 1924-ben még egyetlen női alkotót sem találunk az alapítók között. A változás a következő évben mutatható ki, mégpedig a Vaszary növendékekből verbuválódott UME tagjainak köszön-

hetően, mivel 1925-ben a KUT a frissen alakult UME tagjaival közösen állított ki a Nemzeti Szalonban. Az UME-t Vaszary János és Csók István segítségével alapították legjobb tanítványaik. Vaszary – a Képzőművészeti Főiskola „Lyka-reform” következtében megválasztott tanára – támogatta a csoportot, mivel a modern generáció utánpótlását látta megvalósulni szervezett keretek között. A csoportban számos női alkotó (Járity Józsa, Kiss Vilma) volt, akik vezető szerepet játszottak már a reform előzményét adó, 1919-es események alatt is a főiskola életében. Visszaemlékezésekből tudható, hogy jelentős szerepük volt Vaszary meghívásában a főiskolai katedrara 1920-ban. Tehát ez a tudatos, a háború alatt még a női festőiskola növendékeiből spontán verbuválódott csapat volt az első olyan generáció, mely egyenrangúan, a koedukált képzés kereteit kihasználva tudta érvényesíteni saját érdekeit. Járity Józsa például közösen állított ki 1922-ben mesterével Vaszaryval, Csók Istvánnal és Rippl-Rónai Józseffel a Helikon Galériában. Barcsay Jenő pedig így emlékezett vissza a húszas évek eleji Vaszary növendékekre: „Kiváló tanítványai voltak akkor: Járity Józsa, Kiss Vilma, Beöthy, Vörös Béla, Czillich Anna, Dullien Edit, akik szememben kész embereknek tündek: tehetségesek voltak.”⁴ Barcsay felsorolásában 4:2 a nők javára, ami korábban elképzelhetetlen lett volna. Úgy tűnik a KUT 1925-ös kiállítása áttörésként értékelhető a társaság életében, mert ettől kezdve jelenhettek meg műveikkel nők is a tárlatokon, noha a törzstagság elnyerése a több, mint húsz év működés alatt, csak nagyon keveseknek sikerült (Ferenczy Noémi, Lehel Mária). Mégis a Vaszary-Csók növendékek által fellazított keretek később számos nő számára lehetővé tették a belépést, akik nem a legtöbb jogosítvánnyal járó törzs-, hanem rendes taggá válhattak, ami által meghívást kaptak az évenként rendezett tárlatokra. Így például Gyenes Gitta 1928-ban vált rendes taggá, 1936-ban – Járity Józstát, Lesznai Annát, Mattioni Esztert említhetjük. (Ez utóbbi kettő szintén „női-dekoráló tevékenység” – meseillusztráció, hímezések, hímeskő – révén szerzett inkább ismertséget.) 1938 után már nem különítették el a törzstagságot a rendestől. Talán ennek is köszönhető egy 1938-as Medgyessy Ferenc, a KUT alelnöke által szignált informális levél egyik passzusa, melyből kiderül, hogy a KUT vezetése egyáltalán nem szándékozik nőket felvenni tagnak.⁵ Tehát a hivatalos érvényesülés lehetősége jóval kevesebb nőnek adatott meg még a KUT-on belül is.

A KUT-on belüli szereplése a nőknek tehát részben egy-egy festő (pl. Vaszary) tekintélyének volt köszönhető, esetleg segíthetett (olykor éppen hátráltatott) a házastársi (pl. Anna Margit–Ámos Imre, Gráber Margit–Perlrott Csaba Vilmos, Bacher Rózsi–Deli Antal, Róna Klára–Klie Zoltán, Zemlényi Magda–Marosán

Gyula, Futásfalvi Márton Piroska–Nagy Nándor, Dömötör Gizella–Mund Hugó, Sztehló Lili–Árkay Bertalan) vagy szoros baráti viszony is az érvényesülésben. Kállai Ernő műkritikus így regisztrálja Anna Margit helyzetét: „A férj, Ámos Imre mély, vallásos és misztikus érzülettel áthatott, titokzatos színvívóival már meglehetősen jó nevet vívott ki magának modern művészetünkben. Felesége, akinek művészneve az Anna Margit, nehezebben érvényesül. Alkotásairól csak személyes jellegük pontos felmérése nélkül lehet azt mondani, hogy az élet-társ árnyékában születtek.”⁶ Pozitív példaként említhetjük egykor a Nyolcak tárlatán 1911-ben, meghívottként kiállító Lehel Mária esetét, aki feltehetően férje Lehel Ferenc művészeti író közbenjárására került a csoport-hoz. Lesznai Annát – kivételes személyiségén túl – a közös világnézet, intenzív baráti és társadalmi kapcsolat kötötte össze többekkel a Nyolcak közül, később a harmincas években, hazatérése után gyakran állított ki a KUT-ban is, mely vallotta a Nyolcak örökösének tekintette magát. Vagy a dinasztikus kötődések is segíthették a pályán maradási: így a Barta testvérek, vagy a már említett Ferenczy Noémi esetében.

Olyan művészegyéniségeknek, mint Endresz Alice vagy Kiss Vilma, akik önmaguk erejéből, művészeti vagy a kulturális élet más területén jelentős férj (Szántó Piroska–Vas István író, Gábor Marianne–Rónai Mihály András költő, Gyenes Gitta–Wallis Jenő újságíró) és családi vagyon hűján maguk egyengették művészi pályájukat, igen nagy erőfeszítéssel, rengeteg lemondással, lényegében töredékes életművet tudtak csak létrehozni.

Kiss Vilma sorsa jól példázta, hogy e lehetőségek híján mennyire nehezen boldogult egy festőnő Magyarországon. Nincs róla tudomásunk, hogy fontos társadalmi kapcsolatokkal rendelkezett volna az erdélyi származású festőnő, aki bizonyosan rendkívüli egyénisége folytán hívta fel magára a figyelmet. Elsők között

Endresz Alice: *Venecia* – 1930 – akvarell, papír, 28,5x43 cm

volt, aki a franciás orientációjú magyar művészetben a német Neue Sachlichkeit ironikus szemléletmódját plántálta át sajátos festészetébe, akinek művészetére az akkor már elismert művészettörténész Rabinovszky Máriusz is felhívta a figyelmet 1927-ben. A fiatalon meghalt, magyar Baskircsev Máriának hívott Czillich Anna barátnője volt, aki körül csoportosuló festő-barát-nők hamarosan szétszéledtek a nagyvilágba. 1925 után mindannyian külföldre mentek. Perényi Lenke Amerikába, Járitz Józsa Franciaországba, Kiss Vilma Németországba indult szerencsét próbálni. Míg Járitz hazatért a harmincas években, addig Kiss Vilma soha. A mai napig tartó ismeretlensége ellenére szinte hihetetlen karriert futott be Németországban, majd Franciaországban, de nem a festészet, hanem az animáció területén.⁷ Erőfeszítéseik révén jött létre az 1931-ben alapított tiszavirág életű progresszív női művészcsoport (Új Nyolcak), melynek tagja volt Endresz Alice is, akinek életműve – fanyar humorú társaságképeivel – szintén a teljes ismeretlenségben lappangott évtizedeken át.⁸ Ahogyan Kiss Vilma festői életművének csak egy töredékét sikerült megmenteni, éppígy Endresz művei is csak a véletlennek köszönhetően nem kerültek a szemetes kukák mélyére. Ugyanebből a társaságból Futásfalvi Márton Piroska képei pedig családjának köszönhetően maradtak egyben, így sikerült néhány jelentős alkotást múzeumokba juttatni. Járitz Józsa alkotásait már életében elkezdték felvásárolni a műkereskedők, ezért legjobb művei már az előtt szem elől vesztek, mielőtt a közgyűjtemények észbe kaptak volna.

Noha a kiállítás koncepcióját elsősorban az elérhető művek határozták meg, ennek ellenére kirajzolódik egy-egy festőgeneráció többé-kevésbé hasonló szemléletmódja. A legidősebb generációhoz tartozik Lehel Mária, Gyenes Gitta, Lesznai Anna. Mindhárman a magyarországi modernizmus kibontakozásánál már bábkodtak, a Művészház egykori kiállítói között találjuk őket. A két háború közötti tevékenységükben talán Lesznai Anna kötődött a leginkább korai munkáihoz, gazdag, humoros, szinte naiv, elbeszélő jellegű népi

Futásfalvi Márton Piroska: *Kisörs szőlőhegy* 1930 körül – olaj, vászon, 75x89 cm

Gyenes Gitta: Ülő akt – 1930 – olaj, vászon, 100x80 cm

életképei korábbi meseillusztrációinak szerves folytatásai. Lehel Mária korábbi munkáihoz képest egészen más, az École de Paris-hoz (Marie Laurencin) közelálló, sejtelmes, a körvonalak és a színfoltok elcsúsztatásán alapuló pasztelleivel jelentkezett ebben az időben. Gyenes Gitta önreflektív, szerepjátszó önarcképeiben a feminista művészet előzményeit jelenti. Ez a kritikai látásmód jellemzi a következő generáció már említett tagjainak (Új Nyolcak) művészetét is.

Lényegében 1945 után az Európai Iskolában kiteljesedő női művészek felfogása is hasonló. Közéjük tartozik, a kiállításon szereplő Anna Margit, Szántó Piroska és Zemplényi Magda. Anna Margit művészi kifejezőmódjában talán a legerősebb közülük, abszurd látomásai, groteszk, humoros figurái már a két háború között is egyéni helyet vívtak ki számára a festők között.

Az élmények erőteljes, groteszk, mégis emberközeli ábrázolását mutatja a KUT 1942-es kiállításán szereplő Szántó Piroska: *Kofahajó* című munkája. A szokatlan téma és képforma egyes kritikusok megbotránkozását vont maga után. Még a parlamentben is interpelláltak ellene.

Gábor Marianne a legkésőbb született, ma is élő alkotó, aki az utolsó, 1943-ban rendezett KUT-kiállításán vett részt. Már 22 évesen Nemes Marcell-díjas lett, majd 1940-ben a Szinyei Társaság Tavaszi Szalonján – mely a KUT kiállításain való részvétel előszobájának is volt tekinthető – kitüntető elismerést kapott. Finom,

pasztellhatásokat elérő színharmóniák jellemzik már ekkor is művészetét.

Van egy csoport a tárlaton, akik valamilyen technikai eljárásban alkottak egyedül. Ide sorolhatjuk Dömötör Gizellát, aki nagyméretű, színes akvarelljeivel tűnik ki a húszas években. A kubizmus geometrizáló formavilágából felépített, erőteljes csendéletei, tájképei társtalanul állnak kora művészetében.⁹ A Rudnay-tanítvány Mattioni Esztert kimagasló szakmai felkészültsége révén a férfifestőtársadalom spontán befogadta. (Legjobb bizonyítékot nyújtanak, azok a barátságképek, amit vagy ő festett, vagy róla festettek férfi kollégái Szentendrén 1929-ben pl. *Kelemen Emil: Hármás arckép.*) Népies témájú képeivel, majd a hímeskő „feltalálásával” sikerült teljesen egyéni hangot megütnie a két háború közötti periódusban, ahol sikeres alkotónak számított. Sztéhló Lili elsősorban üvegablak terveivel vált ismertté, Barta Mária pedig egyedülálló módon kísérletezett kollázsaival, amelyek az absztrakció határát súrolják, erősen emlékeztetve, de jóval megelőzve Matisse későbbi papírkivágásait.¹⁰

Szinte az összes alkotóról elmondható, hogy sokkal inkább igyekezett egyéniségét megmutatni, mint férfi társai. Vagy technikai kísérletezésekkel, vagy egy műfaj megújításával, vagy a hagyományos festői eszközök olykor extrém használatával (pl. harsány színhasználat), illetve a tradicionális műfajok (önarckép, akt, anyaság) új szemszögből történő, reflektív értelmezésével próbálta helyét több-kevesebb sikerrel megtalálni az alapvetően férfiközpontú művész társadalomban.

Kopócsy Anna

1 Hölgyválasz – Elfelejtett modernizmus a 20-as évek magyar művészetében. Szombathelyi Képtár, majd Budapest Galéria, Haus Ungarn, Berlin (redukált változat) (Kurátorok: Gálig Zoltán és Kopócsy Anna.) 1998–1999.

2 Modern magyar nőművészettörténet. (Szerk. Keserü Katalin), Budapest, Kijarat, 2000.

3 Hölgyek palettával. Magyar nőfestészet 1895–1950. Válogatás a Saphiergyűjteményből. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 2008.

4 László Gyula: Vaszary János emlékezete. Kaposvár, 1967. 14.

5 Medgyessy Ferenc levele Gergely Pálhoz, 1938. XI. 17. MTA Kézirattár Ms6293/289.

6 Kállai Ernő: Ámos Imre és Anna Margit (1942). In: Művészet veszélyes csillogzat alatt. Válogatott cikkek, tanulmányok. Budapest, Corvina, 304.

7 Kiss Vilma (1894-1943), Berlinben a Reiman-Schule-ban tanított animációt, majd Párizsban Paul Grimault csapatával dolgozott együtt. 1940-től René Risacher rajzfilmproducer támogatásával önálló rajzfilmet is készített. (Les enfants du ciel, 1942). Filmjének díszbemutatóját már nem érthette meg, 1943-ban a sok nélkülözés következtében elhunyt vesebajban.

8 A csoport 15 tagja közül végül csak nyolcan szerepeltek első, egyben utolsó csoportkiállításukon a Nemzeti Szalonban 1931 októberében, aminek kapcsán Új Nyolcakként is emlegette őket a kritika. Alapító tagok: Járitz Józsa, Dullien Edith, Hranitzky Ilona, Wabrosh Berta, Kampis Margit, Kiss Vilma, Bartoniek Anna, Szuly Angela, Endresz Alice, Futásfalvi Márton Piroska, Sztéhló Lili, Perényi Lenke, Bartók Mária, Szirmai Ili. Lásd bővebben: Gálig Zoltán: A húszas-harmincas évek női művészete. In: Modern magyar nőművészettörténet. (Szerk. Keserü Katalin) Budapest, Kijarat, 2000. 31–46.

9 Bajkay Éva-Murádin Jenő: Dömötör Gizella, Mund Hugó. Nagybányától Buenos Airesig. Nagybánya könyvek 6. Miskolc, Missionart, 1996.

10 Barta Mária (1897–1969) Festmények, grafikák, kollázsok. (Bev: Gálig Zoltán) Szombathelyi Képtár, 1999. katalógus

Róna Klára: *Kettős portré*
1927 körül – akvarell, tempera, papír,
50x35 cm

Kiss Vilma: *Bartók Mariska festőné arcképe*
1925 körül – olaj, vászon, 95x75 cm

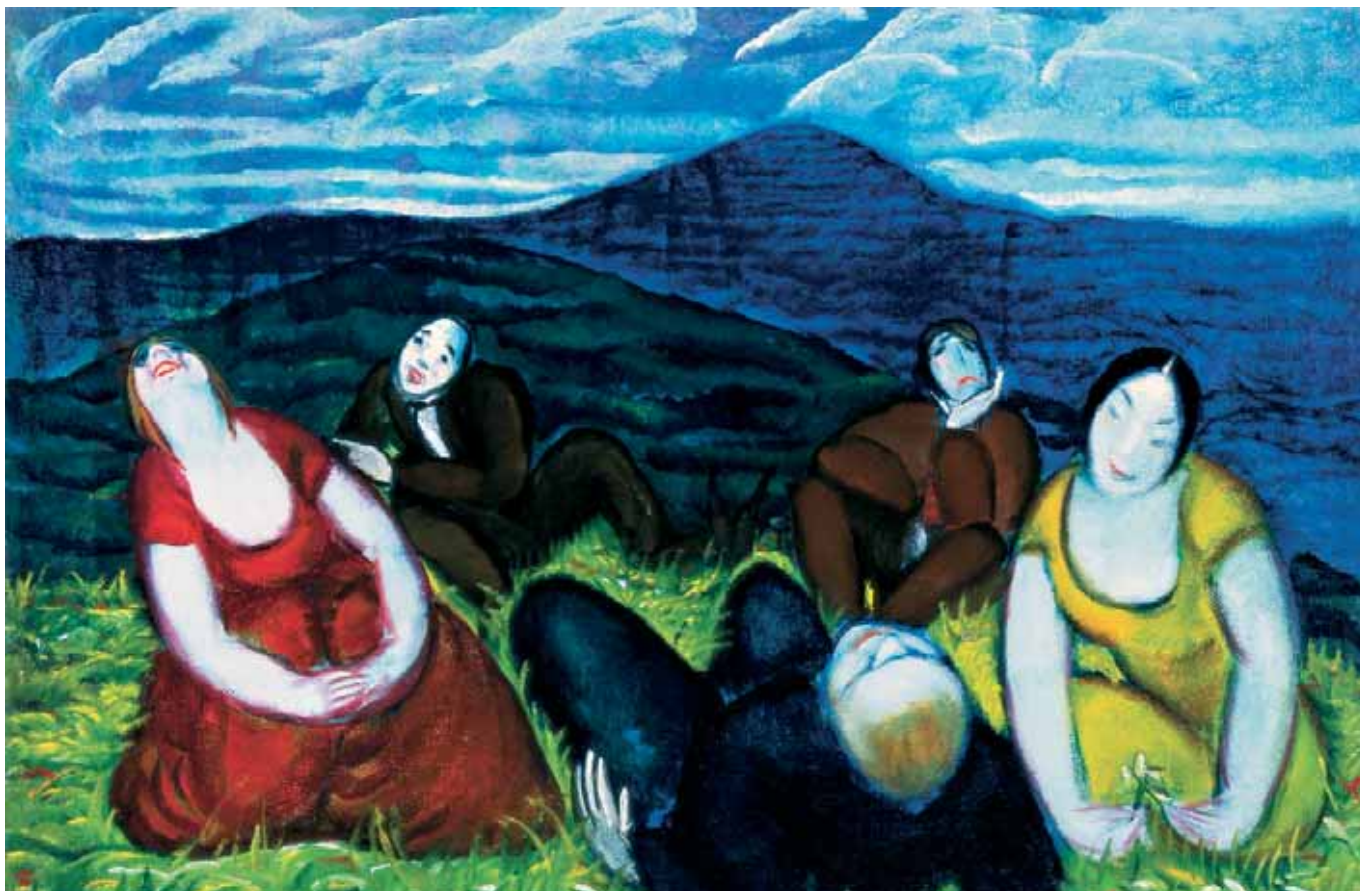
Sztehló Lili: *Fekvő akt tájban* – 1920-as évek – tus, akvarell, papír, 9x12 cm

Dömötör Gizella: Nagybánya – 1924 után – gouache, ceruza, papír, 41,6x51,4 cm

Járítz Józsa: Fekvő bivaly – 1930-as évek – olaj, vászon, 72x90 cm

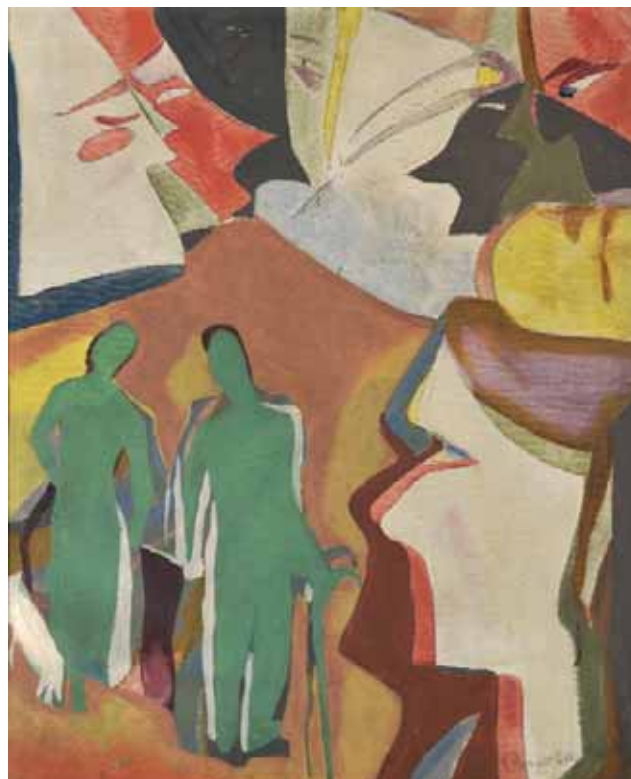
Endresz Alice: Piknik – 1930 körül – olaj, vászon, 75x100 cm

Futásfalvi Márton Piroška: Szoptató cigányasszony – 1930 körül – olaj, vászon, 75x89 cm

*Deliné Bacher Rózsi: Kikötői részlet
1929 körül – olaj, vászon, 95x85 cm*

*Barta Mária: Maszkok és alakok
1930-as évek – olaj, vászon, 58x48,5 cm*

Mattioni Eszter: Tiszai régi bárkák – 1934 – olaj, tempera, falemez, 80x100 cm

Válogatott bibliográfia

ANNA MARGIT – Turai Hedvig: Anna Margit. Budapest, Szemimpex, 2002.

Barta Mária – Barta Mária (Bev.: Pataki Gábor). Pataky Galéria, 1986, katalógus – Barta Mária (1897–1969) Festmények, grafikák, kollázsok. (Bev.: Gálig Zoltán) Szombathelyi Képtár, 1999, katalógus

DELINÉ BACHER RÓZSI – Molnos Péter: Egy Deli leány. Deli B. Rózsi képei üvegnegatívokon a Rónai–Dénes hagyatékban. Artmagazin II/5. 2004. november, 45–46.

DÖMÖTÖR GIZELLA – Bajkay Éva–Murádin Jenő: Dömötör Gizella, Mund Hugó. Nagybányától Buenos Airesig. Nagybánya könyvek 6. Miskolc, Missionart, 1996.

FERENCZY NOÉMI – Pálosi Judit: Ferenczy Noémi. Budapest, magánkiadás, 1998.

FUTÁSFALVI MÁRTON PIROSKA – Futásfalvi Márton Piroska (1899–1996) emlékkiállítás. (Bev.: Kürti Emese) Budapest, Ernst Múzeum, 2002, katalógus

GÁBOR MARIANNE – S. Nagy Katalin: Gábor Marianne élete és képei. Budapest, Glória, 2002.

GYENES GITTA – Kovács Szilvia Anita: Gyenes Gitta művészete. ELTE BTK Művészettörténeti Intézet, 2003, szakdolgozat

JÁRITZ JÓZSA – Járity Józsa festőművész emlékkiállítás. (Bev.: Benedek Katalin), Budapest, Haas Galéria, 1999,

*Deliné Bacher Rózsi: Csavargó a Gellérthegyén
1940 – tempera, karton, 64x80 cm*

*Lesznai Anna: Körtvélyesi kert az üvegházzal
1938 – akvarell, papír, 36,5x51 cm*

katalógus – Sümei György: Festőnők a kecskeméti művésztelepen. Forrás, 31. 1999. 9. 85-90.

KISS VILMA – Kopócsy Anna: Wilma de Quiche, alias Kiss Vilma animációs tevékenységéről a CNC–Archives Francaises du Film-ben őrzött művei alapján – <http://filmszovetseg.lapunk.hu/?modul=oldal&tartalom=1064756>

LESZNAI ANNA, LEHEL MÁRIA – A Nyolcak. (Szerk.: Markója Csilla–Bardoly István) Janus Pannonius Múzeum, Pécs, 2010 (Lesznai Anna és Lehel Mária szócikkek) katalógus

MATTIONI ESZTER – Kiss Ákos: Mattioni Eszter. Szekszárd, 1972 – Mattioni Eszter (Bev.: Pogány Ö. Gábor). Magyar Nemzeti Galéria, 1977, katalógus

RÓNA KLÁRA – Róna Klára (Bev.: Heitler László). Művészetek Háza, Szekszárd, 1990, katalógus

SZÁNTÓ PIROSKA – Szántó Piroska retrospektív kiállítása. (Rend. Mazányi Judit) Szentendre, Szentendrei Képtár, 1993, katalógus

SZTEHLÓ LILI – Tölgyes Orsolya: Sztehló Lili művészete és a római iskola. ELTE BTK Művészettörténeti Intézet, 1997, szakdolgozat

ZEMPLÉNYI MAGDA – György Péter–Pataki Gábor: Az Európai Iskola és az Elvont Művészek Csoportja. Budapest, Corvina, 1990. 198–199.

Műtárgylista

ANNA MARGIT (1913–1991)

1. *Beteg lelkek kertje* – 1934 – tempera, papír, 83x70 cm, j.j.l.: Anna Margit – magántulajdon
2. *Újévi malacok* – 1935 körül – tempera, barna papír, 62x58,5 cm – j.j.l.: AM. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 71.210
3. *Táncosnők* – 1942 – tempera, szürke papír, 57,8x66,8 cm – j.b.l.: Anna Margit 1942 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 71.212

BARTA MÁRIA (1897–1969)

1. *Fekvő akt* – 1922 – pasztell, papír, 20x28 cm – j.j.l.: Barta Mária 1922 – magántulajdon
2. *Csendélet szoborral* – 1930-as évek – olaj, vászon, 70x100 cm – j.j.l.: Barta Mária – magántulajdon
3. *Maszkok és alakok* – 1930-as évek – olaj, vászon, 58x48,5 cm – j.j.l.: Barta Mária – magántulajdon

DELINÉ BACHER RÓZSI (1897–1959)

1. *Kikötői részlet* – 1929 körül – olaj, vászon, 95x85 cm – j.j.l.: D. Bacher Rózsi – Türr István Múzeum, Baja, Ltsz.: 83.2.15.
2. *Üveges csendélet* – 1930 – tempera, karton, 70x50 cm – j.j.l.: Deliné Bacher Rózsa 930 – Türr István Múzeum, Baja, Ltsz.: 83.2.16.
3. *Csavargó a Gellérthegyen* – 1940 – tempera, karton, 64x80 cm – j.b.l.: Deli B. Rózsi – magántulajdon

Anna Margit: *Táncosnők*
1942 – tempera, szürke papír, 57,8x66,8 cm

DÖMÖTÖR GIZELLA (1894–1984)

1. *Csendélet* – 1922 után – akvarell, ceruza, papír, 41,4x47 cm – j.b.f.: Giselle Dömötör – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 94.84
2. *Csendélet két korsóval* – 1924 körül – akvarell, ceruza, papír, 42x50 cm – j.j.l.: M. Dömötör G. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 94.85
3. *Nagybánya* – 1924 után – gouache, ceruza, papír, 41,6x51,4 cm – j.j.l.: M. Dömötör G. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 94.89

Barta Mária: *Fekvő akt* – 1922 – pasztell, papír, 20x28 cm

ENDRESZ ALICE (1899–1947)

1. *Velence – 1930* – akvarell, papír, 28,5x43 cm – j.j.l.: Velence 1930 – magántulajdon
2. *Piknik – 1930 körül* – olaj, vászon, 75x100 cm – j.j.l.: EA – Kieselbach Tamás gyűjteményéből
3. *Szántóföldek – 1930-as évek eleje* – akvarell, papír, 28,5x43 cm – j.n. – magántulajdon

FERENCZY NOÉMI (1890–1957)

1. *Ásó nő – 1925* – gobelin, 93x63 cm – j.n. – Kecskeméti Képtár, Ltsz.: 83.1
2. *Őszi szőlőhegy – 1937 körül* – gouache, pauszpapír, 39x37,4 cm – j.n. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: 1956–5908
3. *Pék – 1938* – gouache, ceruza, papír, 34,5x34,5 cm – j.n. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 58.129

FUTÁSFALVI MÁRTON PIROSKA (1899–1996)

1. *Kisórs szőlőhegy – 1930 körül* – olaj, vászon, 75x89 cm – j.j.l.: Futásfalvi Márton P. – Kecskeméti Képtár, Ltsz.: 98.1.
2. *Szoptató cigányasszony – 1930 körül* – olaj, vászon, 75x89 cm – j.j.l.: Futásfalvi Márton P. – Kecskeméti Képtár, Ltsz.: 98.2.

GÁBOR MARIANNE (1917)

1. *Önarckép – 1943* – olaj, farostlemez, 80x40 cm – j.b.: Gábor – magántulajdon
2. *Tengerparti nénikék – 1948* – olaj, vászon, 82x95 cm – j.n. – magántulajdon
3. *Pihenő a víz fölött (Rónai Mihály András) – 1960-as évek* – olaj, vászon, 80x100 cm – j.j.f.: Gábor – magántulajdon

GYENES GITTA (1888–1960)

1. *Csikágó – 1929* – tempera, papír, 62x73 cm – j.j.l.: Gyenes Gitta 1929 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: FK. 2024
2. *Ülő akt – 1930* – olaj, vászon, 100x80 cm – j.j.l.: Gyenes Gitta 1930 – magántulajdon
3. *Cigarettázó önarckép – 1932* – tempera, karton, 71,5x55,5 cm – j.j.l. Gyenes Gitta 1932. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: 78.137 T

JÁRITZ JÓZSA (1893–1986)

1. *Akt – 1918* – olaj, vászon, 100x75 cm – j.j.l.: Járity J. 1918 – magántulajdon
2. *Jeu de Paume fala – 1928* – olaj, vászon, 90x73 cm – j.j.l.: J.Jaritz – magántulajdon
3. *Fekvő bivaly – 1930-as évek* – olaj, vászon, 72x90 cm – j.n. – magántulajdon

KISS VILMA (1893–1943)

1. *Önarckép – 1920-as évek közepe* – olaj, vászon, 18x15 cm – j.j.l.: Kiss Vilma – magántulajdon
2. *Bartók Mariska festőnő arcképe – 1925 körül* – olaj, vászon, 95x75 cm – j.n. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: L.U. 58.626
3. *Lány nárcisszal – 1927* – olaj, vászon, 100x70 cm – j.n. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: L.U. 58.635

LEHEL MÁRIA (1889–1973)

1. *Önarckép – 1920 körül* – olaj, vászon, 30x30 cm – j.n. magántulajdon
2. *Kékruhás nő – 1927* – pasztell, papír, 63x49 cm – j.b.f.: M. Lehel 927 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: 1927-2048
3. *Genova – 1928 körül* – pasztell, papír, 63x78 cm – j.n. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: FK. 1840

LESZNAI ANNA (1885–1966)

1. *Nagymihályi vásár – 1930-as évek* – tempera, papír, 49,5x62 cm – j.j.l.: LA – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 93.68
2. *Körtvélyesi kert az üvegházzal – 1938* – akvarell, papír, 36,5x51 cm – j.n. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 76.191

Lehel Mária: *Kékruhás nő* – 1927 – pasztell, papír, 63x49 cm

Szántó Piroska: Kofahajó – 1940 körül – olaj, vászon, 101x60 cm

A kiállítás anyagát válogatta, rendezte
és a katalógus szerkesztésében közreműködött:
Kopócsy Anna, Zsákovics Ferenc és Haas János
Munkatársak: Kövécs Luca, Nagy Betty, Sípós László
Fotók: Mester Tibor, Kelemen Áron, Nagyházi Galéria,
Virág Judit Galéria

Grafikai tervezés: Székelyhidi Ilona – GRAF-ICA Bt.
Nyomdai kivitelezés: Porszinter Nyomda, Budapest

Megköszönjük a Magyar Nemzeti Galériának,
a Türr István Múzeumnak (Baja), a Kecskeméti Képtárnak,
a Kieselbach Galériának, a Kárai Galériának és a magángyűjtőknek,
hogy a művek kölcsönzésével a kiállítás megrendezését lehetővé tették

A kiállított művek és a katalógus megtekinthető
az interneten is: www.haasgaleria.hu

A tárlat a Budapesti Őszi Fesztivál,
valamint a Magyar Festészet Napja rendezvénye

ISSN 1588-8819

A kiállítást a Budapest Főváros V. kerületi Önkormányzata
Kulturális, Emberi jogi és Kisebbségi Bizottsága támogatta

A kiállítás megnyitóját a Tomopolusz Parlament Vinotéka
támogatja boraival

MATTIONI ESZTER (1902–1993)

1. *Tiszai régi bárkák* – 1934 – olaj, tempera, falemez, 80x100 cm – j.j.l.: Mattioni – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: 78.124 T
2. *Anyja gyermekével* – 1930-as évek második fele – olaj, vászon, 130x100 cm – j.j.l.: H.Mattioni E. – magántulajdon
3. *Kaktuszos csendélet* – 1930-as évek – olaj, vászon, 68x49,5 cm – jelezve jobbra lent: H. Mattioni – Kárai Galéria

RÓNA KLÁRA (1897–1987)

1. *Kettős portré* – 1927 körül – akvarell, tempera, papír, 50x35 cm – j.j.l.: K. Róna – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 95.58
2. *A Klie-család* – 1933 – olaj, vászon, 60x50 cm – j.j.f.: KRóna Klára 933 – magántulajdon

SZÁNTÓ PIROSKA (1913–1999)

1. *Kofahajó* – 1940 körül – olaj, vászon, 101x60 cm – j.n. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: 65.82 T
2. *Árnyékok* – 1942 – tempera, papír, 62x86,5 cm – j.b.l.: Szántó 942. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 63.34

SZTEHLÓ LILI (1897–1959)

1. *Ádám és Éva* – 1920-as évek első fele – tus, akvarell, papír, 10,5x15,5 cm – j.n. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 99.9
2. *Kompozíció* – 1925–26 körül – olaj, vászon, 79,5x80 cm – j.n. – magántulajdon
3. *Fekvő akt tájban* – 1920-as évek – tus, akvarell, papír, 9x12 cm – j.n. – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 99.10
4. *Párizsi rajz* – 1929 – gouache, papír, 25,5x18 cm – j.j.l.: Paris 1929 – Magyar Nemzeti Galéria, Ltsz.: F. 99.8

ZEMPLÉNYI MAGDA (1899–1965)

1. *Bohócok* – 1938 – olaj, vászon, 108x54 cm – j.b.k.: 938 Zemplényi – magántulajdon
2. *Kislány* – 1945 körül – olaj, vászon, 79x67 cm – j.j.l.: Zemplényi – magántulajdon
3. *Könyöklő akt* – 1947 körül – olaj, vászon, 70x100 cm – j.b.l.: Zemplényi – magántulajdon

Borító 1. oldalán:

Gyenes Gitta: *Cigarettazó önarckép*
1932 – tempera, karton, 71,5x55,5 cm

Borító 4. oldalán:

Gábor Marianne: *Tengerparti nénikék*
1948 – olaj, vászon – 82x95 cm

Szántó Piroska: Árnyékok – 1942 – tempera, papír, 62x86,5 cm

Zemplényi Magda: Könyöklő akt – 1947 körül – olaj, vászon, 70x100 cm

HAAS GALÉRIA

1055 Budapest, Falk Miksa u. 13. magasföldszint 2. • Telefon/Fax: 302-5337 Mobil: 06-20-983-7246
E-mail: haasgaleria@tvnetwork.hu • Internet: www.haasgaleria.hu, www.haasgaleria.com

H-1055 Budapest, Falk Miksa Str. 13., ground-floor 2. • Phone/Fax: (36-1) 302-5337 Mobile: (36-20) 983-7246
E-mail: haasgaleria@tvnetwork.hu • Website: www.haasgaleria.hu, www.haasgaleria.com